

Till Stadsdelsnämnden i Spånga-Tensta

Handläggning av riksfärdtjänst. Riktlinjer(498/2013)

Stadsdelsnämndens pensionärsråd i Spånga - Tensta har beretts tillfälle att svara på rubricerade remiss och vill anföra följande:

Allmänt

Människor med stora varaktiga funktionsnedsättningar är en mycket utsatt grupp som måste behandlas med varsamhet, respekt och kompetens. Stora risker finns annars för integritetskränkande behandling som kan uppfattas som détournement de pouvoir (illojal maktutövning).

Stor varaktig funktionsnedsättning rör ett stort område som innefattar både somatiska och psykiska tillstånd. Många i denna grupp är äldre med funktionshinder och dessutom ofta andra allvarliga åkommor. Handläggarna torde knappast ha större insikter i medicin med psykiatri, psykologi, geriatrik och gerontologi för att kunna bedöma om sökanden har stor varaktig funktionsnedsättning. Det innebär i praktiken stora risker för en godtycklig handläggning. Handläggningen blir inte bättre av att riktlinjerna är onödigt krångliga.

Med hänsyn till vad ovan sagts finns det ett uttalat behov av att riktlinjerna förenklas.. Texten i riktlinjerna innehåller - i motsats till den kortfattade lagen om riksfärdtjänst (1997:735) - en oerhört detaljerad beskrivning av helt självpåtagna regler om tillämpningen av lagen. Man borde undersöka om modern it-teknik kunde avsevärt förenkla handläggningen. Kanske det är möjligt att använda modern it-teknik, där uppgifter redan finns om det varaktiga funktionshindret. Troligtvis skulle det kunna förenkla handläggningen och minska risken för felaktiga beslut, t ex om ett personligt kort användes, där nödvändiga uppgifter fanns om riksfärdtillståndet, tillståndsinnehavaren och information till transportören.

Det är önskvärt att riktlinjerna är så tydliga och enkla att även riksfärdtjänstsökande kan förstå dem. Detta kan många gånger undanröja att sökanden överklagar stadsdelsnämndens beslut,

Riktlinjerna

2. Rätt till riksfärdtjänst

Riksdagen har bestämt att församlingarna ska tas bort ur folkbokföringen. Istället införs distrikt, troligen motsvarande den uppdelning de tidigare församlingarna i riket har haft. Regeringen har också beslutat att de som bor i äldreboende ska folkbokföras där.

Lagändringarna träder i kraft redan den 1 januari 2014. Dessa förändringar borde medföra vissa lättnader för tillämpningen och beaktas i formuleringarna av riktlinjerna i denna del.

3.1. Ansökan

innehåller följande text i

första stycket.....” och den enskilde inte kompletterar sin ansökan”.

Rådet föreslår

att texten bör ha följande lydelse: och den enskilde inte på anmodan kompletterar sin ansökan.

Text i riktlinjerna:

” Om ansökan inte hinner prövas innan det planerade resdatumet fattas beslut om att ändamålet med resan har förfallit och att ärendet därför avskrivs...”

Enligt rådets mening finns resdatum angivet redan i ansökan, varför skyndsam handläggning borde iakttas. Den som ansöker för sent borde redan vid ansökningstillfället få information om att beslut om bifall inte kan ske. Sökande kan då återta sin ansökan och återkomma med en ny sådan.

Däremot får inte anhopning av ärenden hos beslutfattarna utgöra skäl till att ärendet avskrivs.

3.2, Utredningen

Rådet har granskat texterna i avsnittet om utredning och föreslår nedan några ändringar.

I texten står i andra stycket följande:

” Det man i utredningen ska ta reda på är:

är resans ändamål rekreation, fritidsverksamhet eller annan sådan enskild verksamhet som anges i rättspraxis?” Osv

Enligt rådets mening har det i texten insmugit sig en massa frågetecken. Dessutom behöver texten omformuleras på en del punkter.

Ordet är i första punkten bör strykas.

Texten ”har den enskilde ...” i andra punkten bör omformuleras, t ex om den enskilde har en stor....

Texten ”Måste hänsyn tas...” i tredje punkten bör omformuleras, tex. om hänsyn måste till....

I fjärde punkten bör texten ”är resans ändamål...” omformuleras , t ex om resans ändamål är...

Den sökande har i regel ingen som helst möjlighet att känna till vad som anges i rättspraxis. Det gör det omöjligt för sökanden att avgöra om ansökan behandlats på rätt sätt. Det finns också risk för missbruk vid handläggningen. Det gör också tillämpningen diffus.

Femte punkten bör utgå och ersättas med en särskild mening med löpande, tex Om den enskilde är under 18 år måste utredningen ta fram underlag för den jämförande prövningen av barn utan funktionshinder i motsvarande ålder samt föräldraansvaret vid vårdsnaden av barnet

I fjärde stycket lyder texten ” En ansökan kan inte avslås med hänvisning till att den enskilde inte ger sitt samtycke ” (till eventuella kontakter med andra, t.ex. läkare) ” men den enskilde ska då informeras om att detta kan påverka möjligheten att få tillstånd till riksferdtjänst.”

Enligt rådets mening kan det finnas många skäl till att samtycke vägras, t ex att sökanden felbehandlats av läkaren, att den andra kommer att lämna personliga uppgifter om sökande som inte hör till ärendet men ändå kan påverka beslutet osv. Detta stycke ger utrymme för utredaren att utöva en viss utpressning på sökanden. Texten i denna del synes vara riskabel för rättssäkerheten.

Val av färdmedel

Enligt rådets mening innehåller hela detta avsnitt ytterst detaljerade krav på utredningen och bör förenklas. Den tid som utredaren måste använda för varje enskilt ärende innebär kostnader i administration och löner som inte beräknats. Man kan fråga sig om ett enkelt riksfärdtjänstillstånd för en resa till annan kommun ska behöva ha så omfattande riktlinjer i denna del.

Det synes som om riktlinjerna utgår från att allt fungerar perfekt när det gäller färdmedel och ledsagare. Vi vet alla av erfarenhet att så inte är fallet. Förseningar i buss-, tåg- och flygtrafiken är vanliga. Det måste alltså finnas ett säkert alternativ då detta inträffar. När ledsagare ska finnas med bör denne finnas med på hela resan för att tillståndshavaren ska kunna känna sig trygg. Reservrutiner måste finnas när hinder uppstår.

3.5. Beställning

Följande avsnitt:

Avbokning eller ändring av resa

Riksfärdtjänsten bokar alltid biljetter som inte är av- eller ombokbara. Man får alltså inte tillbaka biljettkostnaden om man vill av eller omboka.

Enligt rådets mening måste det finnas reservrutiner, när hinder uppstår i trafiken, t ex förseningar men också av andra oförutsedda händelser, så att resan tryggt kan fortsätta utan att utsätta tillståndsinnehavaren för stora fysiska och psykiska påfrestningar.

Övrigt

Det är av många skäl begripligt att man utfärdat icke bindande riktlinjer och icke föreskrifter. I 7§ lagen om riksfärdtjänst står det att riksfärdtjänst får förenas med föreskrifter om färd sätt, dvs bindande regler. Samtidigt finns inget lagrum som ger stadsdelsnämnderna rätt att utfärda föreskrifter. Sådana bör ju också vara lika för hela riket.

Slutord

De funktionshindrade är en utsatt grupp som behöver ett tryggt och i möjligaste mån störningsfritt sätt att färdas även vid privatresor till annan kommun. Rådet hoppas att riktlinjerna och därtill hörande lagar kan få tillämpas generöst och utan omständlig byråkrati.

För pensionärsrådet för Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Bo Werner

Ordförande